

AARHUS UNIVERSITET, BARTHOLINS ALLÉ, DK-8000 ÅRHUS C
TELEFON 8942 1387, TELEFAX 8942 1373

DET JURIDISKE
STUDIENÆVN

STUDIEORDNING

for

DEN JURIDISKE BACHELORUDDANNELSE

og

DEN JURIDISKE KANDIDATUDDANNELSE

ved

AARHUS UNIVERSITET

“GAMMEL ORDNING”
for studerende, der har påbegyndt
2. år senest foråret 1998

April 2000

I henhold til Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne har Fakultetsrådet under Det samfundsvidenskabelige Fakultet godkendt denne studieordning for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse ved Aarhus Universitet.

Ph.d.-uddannelsen findes i særskilt studieordning.

Studieordningen er på de sidste sider suppleret med bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne og bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet. Endvidere udgiver studienævnet hvert semester en undervisningsplan med bl.a. angivelse af pensum for bacheloruddannelsen samt en kursusplan for kandidatuddannelsen.

Indholdsfortegnelse

Fagoversigt	1
Årsværksbrøker for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse	2
Bacheloruddannelsens 1. år	3
1. Introduktionsundervisning	3
2. Dele af formueret	3
3. Dele af offentlig ret (statsforfatningsret)	4
4. Familie- og arveret	5
5. Ret og samfund	5
6. Generelt om indstilling og genindstilling til eksaminerne på bacheloruddannelsens 1. år	7
Bacheloruddannelsens 2. og 3. år	9
1. Formueret med international privatret, selskabsret og civil tvangsfuldbyrdelse	9
2. Forvaltningsret, folkeret og EU-ret samt dele af civilproces	11
a. Dele af civilproces	11
b. Folkeret og EU-ret	12
c. Forvaltningsret	12
3. Generelt om indstilling til eksaminer i formueret og forvaltningsret	14
4. Strafferet og strafferetspleje	15
5. Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi	16
Overgang fra bachelor- til kandidatuddannelsen	20
Kandidatuddannelsen	21
1. Generelt	21
2. Studieprogrammer	21
3. Skriftlige afhandlinger	22
4. De valgfrie kursusfag	24
5. Tilmeldings- og prioriteringsregler	24
6. De obligatoriske kursusfag	27
6.1. Generelt	27
6.2. Skatteret	27
6.3. Økonomi	28
6.3.1. Managementteori og offentlig budgetlægning	28
6.3.2. Regnskabslære og virksomhedsøkonomi	28
7. Eksamenskarakterer	29
Meritoverførsel	30
Generelt om eksaminer	32
Generelt om dispensationer	35
Ikrafttræden	36

- Bilag:**
- Bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura ved universiteterne
 - Bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet

Fagoversigt

Kandidatuddannelsen:*)

Kandidatuddannelsen:*) 4. og 5. år		
Speciale		Valgfri
Valgfri	Valgfri	Valgfri
Valgfri	Valgfri	Valgfri
Skatteret	Økonomi	Valgfri

Bacheloruddannelsen:

Forvaltningsret		Formueret		3. år
Folkeret og EU-ret	Strafferet og straffeproses	Retshistorie Almindelig retslære Retssociologi		2. år
Dele af civilproces				
Statsforfatningsret (Dele af offentlig ret)	Familie- og arveret	Ret & Samfund	Dele af formueret (Aftale- og erstatningsret)	1. år

*) Adgangskravet til kandidatuddannelsen er en juridisk bachelorgrad bestået med karakteren 6,0.

Årsværksbrøker for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse

	karaktervægt*)	årsværksbrøk
1. år		
Dele af formueret	1,50	0,333
Statsforfatningsret	1,50	0,333
Familie- og arveret	1,00	0,222
Ret og samfund	0,50	0,112
Σ	4,50	1,000
2. år**)		
Civilproces	1,00	0,160
Folke- og EU-ret	1,00	0,160
Strafferet/straffeproses	2,00	0,320
Retshistorie m.v.	1,50	0,240
Σ	5,50	0,880
3. år		
Forvaltningsret, mdl.	1,00	0,160
Forvaltningsret, skr.	1,50	0,240
Formueret 1	2,25	0,360
Formueret 2	2,25	0,360
Σ	7,00	1,120
Kandidatuddannelsen***)		
Skatteret I	1,00	0,167
Økonomi	1,00	0,167
Valgfri fag, 1 enhed	1,00	0,167
Valgfri fag, 2 enheder	2,00	0,333
Obligatorisk afhandling, 2 enheder	2,00	0,333
Valgfri afhandling 3 enheder	3,00	0,500

*) Jf. bekendtgørelsens § 19.

***) Beregningen for 2. og 3. år er baseret på den forudsætning, at forvaltningsret og formueret påbegyndes på 2. år, men afsluttes på 3. år.

***) Studenterbelastningen er 6 studieenheder pr. år

Bacheloruddannelsens 1. år

1. INTRODUKTIONSUNDERVISNING

Første studieår indledes med et introduktionskursus på ca. 16 timer fordelt på holdundervisning og forelæsninger. Emnerne er retskildelæren og juridisk metode, herunder læsning af domme og indføring i juridisk kildesøgning. Kurset er blandt andet baseret på domme, opgaver og cases. I undervisningen indgår endvidere en beskrivelse af domstolenes og forvaltningens organisation.

Fagene på bacheloruddannelsens 1. år er

- Dele af formueret
- Dele af offentlig ret
- Familie- og arveret
- Ret og samfund

2. DELE AF FORMUERET

Fagbeskrivelse: Der undervises i formueret på samtlige bacheloruddannelsens tre år, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1 og stk. 2, nr. 1.

Formueretsgennemgangen omfatter de privatretlige retsregler, der regulerer pligter og rettigheder over formuegoder, det vil sige over ting eller rettigheder af økonomisk værdi. Blandt disse rettigheder spiller fordringsretten en fremtrædende rolle. En fordringsret kan bestemmes som den ret, en person har til at få et beløb hos en anden eller få leveret varer eller andre ydelser fra en anden.

På bacheloruddannelsens første år koncentrerer undervisningen om de vigtigste måder, på hvilke fordringsrettigheder kan stiftes, idet undervisningen her omfatter aftaleret og erstatningsret. Aftaleretsundervisningen omfatter en gennemgang af reglerne om aftalers indgåelse, herunder aftalers indgåelse gennem stedfortræder, regler om aftalers ugyldighed, herunder om umyndighed, samt aftalefortolkning m.m.

Undervisningen i erstatningsret omfatter reglerne om erstatning uden for kontraktsforhold.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i aftale- og erstatningsret strækker sig over ca. 135 timer fordelt på efterårssemester og forårssemester. Der er herudover afsat ca. 10 timer til gennemgang af øvelsesopgaver.

Undervisningen i aftale- og erstatningsret gennemføres som en kombination af holdundervisning og forelæsninger.

Der stilles en række skriftlige øvelsesopgaver i tilknytning til undervisningen i begge fag.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Eksamen i formueret efter 1. år afholdes i form af en skriftlig eksamen over seks timer, hvor der stilles tre essayopgaver. Disse opgaver er bygget op, således at eksaminandens evne til at anvende de regler, der er gennemgået på 1. år på konkrete retsforhold, afprøves. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til eksamen, dog ikke PC eller mobiltelefon.

Eksamen finder sted i maj/juni måned med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere ordinær vintereksamen.

For at bestå skal man - ligesom i henholdsvis statsforfatningsret og familie- og arveret - opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1½.

3. DELE AF OFFENTLIG RET (Statsforfatningsret)

Det offentligretlige fag på bacheloruddannelsens 1. år er *statsforfatningsret*, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 2.

Fagbeskrivelse: Statsforfatningsretten omhandler reglerne om de øverste statsorganer, dvs. navnlig reglerne om Regeringen, Folketinget og domstolenes forfatningsretlige stilling. Grundlovens regler danner et naturligt udgangspunkt for behandlingen af dansk statsforfatningsret. Der er langvarig tradition for at behandle reglerne om de øverste statsmyndigheder dels ud fra en organisatorisk synsvinkel, dels ud fra en funktionel synsvinkel. Gennemgangen af de forfatningsretlige funktioner omfatter de øverste statsorganers beføjelser og de begrænsninger heri, som følger af grundloven. I tilslutning hertil behandles frihedsrettighederne.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i statsforfatningsret omfatter ca. 105 undervisningstimer, der fordeles nogenlunde ligeligt på efterårssemester og forårssemester. Undervisningen gennemføres som en kombination af forelæsninger og holdundervisning.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: De studerende skal til eksamen dokumentere, at de har et indgående kendskab til de emner, der behandles i statsforfatningsretten. Det forventes, at de studerende har kendskab til de vigtigste statsretlige domme og andet statsretligt kildemateriale.

Eksamen består i én mundtlig eksamen uden forberedelsestid. Eksamen afholdes i juni

med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere en ordinær vintereksamen i faget for omgængere. For at bestå skal man - ligesom i hhv. dele af formueret og familie- og arveret - opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1½.

4. FAMILIE- OG ARVERET

Der undervises i familie- og arveret på bacheloruddannelsens 1. år jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 3.

Fagbeskrivelse: Familieretten omfatter retsforholdet mellem forældre og børn, reglerne om ægteskabs indgåelse, opløsning og retsvirkninger samt retsforholdet mellem ugifte samboende.

Arveretten, der traditionelt defineres som reglerne for overgangen af en afdød persons ejendele til hans arvinger og kreditorer, begrænses i bacheloruddannelsen til væsentligst at omfatte arveadkomsten, d.v.s. den legale arveret og testamentsretten, medens arvefaldet (dødsboskifteretten) kun behandles i oversigtsform.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i familie- og arveret omfatter ca. 110 undervisningstimer, fordelt på både efterårs- og forårssemester.

Undervisningen i familie- og arveret gennemføres som en kombination af forelæsninger og holdundervisning.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Eksamen i familie- og arveret afholdes i form af en skriftlig eksamen over fire timer, hvor der stilles to eller tre essayopgaver. Disse opgaver er bygget op, således at eksaminandens evne til at anvende de regler, der er gennemgået, på konkrete retsforhold afprøves. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til eksamen, dog ikke PC eller mobiltelefon.

Eksamen afholdes i maj/juni måned med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere ordinær vintereksamen i faget for omgængerne.

For at bestå skal man - ligesom i henholdsvis statsforfatningsret og dele af formueret - opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1.

5. RET OG SAMFUND

Fagbeskrivelse: Juridiske fag som f.eks. formueret og statsforfatningsret tager deres udgangspunkt i de retsregler, som findes på området. Formålet er hovedsagelig at angive juridiske problemløsninger. Hverken retsregler eller juridiske problemløsninger

befinder sig imidlertid i et tomrum. De er et udtryk for og virker tilbage på samfundets økonomiske, sociale, politiske og ideologiske forhold. Netop dette samspil beskæftiger man sig med i faget ret og samfund. Det ville derfor være mere præcist at betegne faget som »retten i samfundet«.

Målsætningen søges realiseret dels ved en generelt anlagt idéhistorisk undervisning, dels ved en undervisning inden for udvalgte retsområder, som er egnet til at belyse rettens betydning i samfundet.

Senere i jurastudiet videreføres undervisningen bl.a. i fag som retssociologi, retshistorie og retslære.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i faget ret og samfund strækker sig over jurastudiets første to semestre og omfatter ca. 60 undervisningstimer.

Undervisningen gennemføres som en kombination af forelæsninger, holdtimer og - i forbindelse med den alternative eksamen - individuel vejledning.

Pensumbeskrivelse: Den generelt anlagte idéhistoriske undervisning sker på grundlag af en eller flere hinanden supplerende fremstillinger. Undervisningen i de udvalgte retsområder foregår i form af analyser af tekster. For at fastholde sammenhængen inden for det enkelte retsområde og forbindelsen til såvel idéhistorien som de dogmatiske, juridiske fag, læses en historisk/teoretisk introduktion til hvert af de udvalgte retsområder.

Den generelle idéhistoriske fremstilling og de historisk/teoretiske introduktioner er pensum. Tekstudvalg, statistik og lignende materiale er ikke pensum.

Se endvidere den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Den almindelige eksamen i ret og samfund afholdes så vidt muligt i begyndelsen af april med mulighed for omprøve i august. Ugen før eksamen er undervisningsfri. Eksamen er skriftlig og af fire timers varighed. Alle hjælpemidler må medbringes - dog ikke PC eller mobiltelefon. Ud over spørgsmål inden for pensum kan en eller flere gennemgåede eller ikke-gennemgåede tekster kræves analyseret. Sådanne tekster vil i givet fald indgå som en del af opgavesættet.

I stedet for den almindelige eksamen kan en begrænset del af de studerende indstille sig til en alternativ eksamen i faget. Denne eksamen består af to dele:

(1) en skriftlig hjemmeopgave, som kan udarbejdes individuelt eller af en gruppe på højst tre studerende. Emnet godkendes af en eksaminationsberettiget lærer. Vejledningen gives normalt af holdlæreren. Hjemmeopgaven må maksimalt udgøre 10 sider (A4, ca. 2.400 anslag/side), hvis den indleveres af én studerende eller henholdsvis 15 og 20 sider, hvis den indleveres af 2 eller 3 studerende.

(2) en mundtlig eksamination, som tager udgangspunkt i den indleverede opgave og inddrager pensum i øvrigt.

- Hvis kapacitetsproblemer gør det umuligt at imødekomme samtlige studerende, som ønsker at indstille sig til den alternative eksamen, vil pladserne blive fordelt ved lodtrækning. - Den alternative eksamen kan kun aflægges i april.

Der gives én karakter i ret og samfund. Ved udregningen af det endelige eksamensgenemsnit vægtes karakteren med $\frac{1}{2}$. Ret og samfund kan tages om særskilt, men skal være bestået med karakteren 03, før man kan indstille sig til eksamen på bacheloruddannelsens 2. og 3. år.

Ved den alternative eksamen fremkommer karakteren ved et samlet skøn over den skriftlige og den mundtlige præstation.

Samme skriftlige hjemmeopgave kan kun bruges og bedømmes ved én eksamen og ikke senere.

6. GENERELT OM INDSTILLING OG GENINDSTILLING TIL EKSAMINERNE PÅ BACHELORUDDANNELSENS 1. ÅR

Efter bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet § 14 og 16 og bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne § 15, stk. 2 og 3 skal der aflægges eksamen efter 1. år af bacheloruddannelsen. Denne eksamen er en studieegnethedsprøve. Eksamen efter 1. år af bacheloruddannelsen skal aflægges samlet og efter 2. semester. Den studerende er automatisk tilmeldt denne eksamen, og afmelding kan kun ske efter dispensation fra studienævnet. I august er der (valgfri) mulighed for omprøve i ét eller flere af fagene. Sidste (og tredje) forsøg skal aflægges senest efter 4. semester.

Deltagelse i omprøven i august forudsætter, at den studerende har været tilmeldt den forudgående sommereksamen.

Bacheloruddannelsens 1. år og studieegnethedsprøven er bestået med karakteren 6 i dele af formueret, dele af offentlig ret (statsforfatningsret) og familie- og arveret, samt karakteren 03 i ret og samfund.

Udeblivelse fra én af eksaminerne medfører, at der er brugt ét eksamensforsøg i det pågældende fag.

Studerende, der har opnået karakteren 00, 03 eller 5 i et eller flere af fagene, kan genindstille sig til eksamen i dette eller disse fag ved omprøven i august eller ved senere ordinær eksamen, dog senest ved udgangen af 4. semester, dvs. senest ved

omprøven i august. En studerende kan højst indstille sig til den samme eksamen 3 gange.

Såfremt der foreligger særlige omstændigheder, kan der søges om **dispensation fra beståelseskravet til studieegnethedsprøven**. Se nærmere herom i afsnittet "Generelt om eksaminer".

1. år af bacheloruddannelsen skal være bestået, før man kan indstille sig til eksaminerne på 2. og 3. år.

(For studerende med en HA.-jur. eksamen gælder særlige regler om indstilling til eksamen mv., se afsnittet om meritoverførsler side 30)

Bacheloruddannelsens 2. og 3. år

Fagene på bacheloruddannelsens 2. og 3. år er

Formueret med international privatret, selskabsret og civil tvangsfuldbyrdelse, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1

Offentlig ret, folke- og EU-ret og dele af civilproces, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2

Strafferet og straffeprocess, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3

Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3

Der gives introduktionsforelæsninger i formueret og i offentlig ret ved begyndelsen af 2. år.

1. FORMUERET MED INTERNATIONAL PRIVATRET, SELSKABSRET OG CIVIL TVANGSFULDBYRDELSE

Fagbeskrivelse: I faget formueret behandles de regler, som regulerer borgernes indbyrdes økonomiske aktiviteter. På bacheloruddannelsens 1. år omfatter formueretsundervisningen fagene aftaleret og erstatningsret. På 2. og 3. år får de studerende - ved en gennemgang af de formueretlige retsinstitutter - en indføring i samtlige øvrige, centrale formueretlige problemstillinger (såvel obligationsretlige som tingsretlige), idet et mindre antal emner dog er overladt til selvstudium.

Undervisningen indledes på 2. år med tre introduktionsforelæsninger, der skal give et overblik over sammenhængen i de formueretlige delemner.

På 2. år gennemgås herefter en række eksempler på enkelte og enkeltstående kontraktsforhold (f.eks. transportaftaler og købeaftaler) samt reglerne om personskifte i skyldforhold (overdragelse af fordringer) og om tinglysning og fast ejendomsregulering.

På 3. års første semester er hovedvægten lagt på en gennemgang af selskabsretten, misligholdelseslæren og reglerne om kreditor- og omsætningsbeskyttelse samt konkurs. I dette semester undervises der endvidere i produktansvar. På 3. års 2. semester omfatter formueretsundervisningen creditsikringsreglerne, gensidigt bebyrdende kontrakters stilling i konkurs, fordringers ophør og international privatret. Endvidere gennemgås i dette semester to tværgående formueretlige fag, nemlig panteretten og solidariske skyldforhold.

Undervisningsform og omfang: Der undervises i formueret på samtlige semestre i følgende omfang:

2. års 1. semester:	42 timer
2. års 2. semester:	48 timer
3. års 1. semester:	150 timer
3. års 2. semester:	120 timer

Undervisningen udbydes hovedsagelig som forelæsninger, idet misligholdelseslæren dog er fordelt mellem holdundervisning og forelæsninger.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan. Eksaminerne i formueret jf. nedenfor, omfatter foruden det formueretlige pensum fra 2. og 3. år også pensum i aftale- og erstatningsret fra 1. år, dog således at der ikke kan stilles selvstændige opgaver i faget erstatningsret.

Eksamen: Indstilling til eksaminerne i formueret finder sted på 3. års 2. semester. Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen. Der er dog mulighed for - efter anmodning - at deltage i en omprøve ved sommereksamen, jf. § 11, stk. 2. i bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998. Betingelserne for at deltage i omprøven er, at den studerende kun har ét 00, eller et gennemsnit under 6,0, og at vedkommende efter deltagelse i denne omprøve vil kunne bestå bacheloruddannelsen.

Eksaminerne, der har fælles pensum, og hvortil indstilling skal finde sted samlet, er følgende:

2 formueretlige eksaminer hver med en varighed på 6 timer. Der kan stilles én eller flere opgaver til hver eksamen. Stilles der flere opgaver ved en eksamen, angives det ud for hver opgave, med hvilken vægt, besvarelsen af vedkommende opgave vil indgå i bedømmelsen. Karaktervægten er ved hver eksamen 2 1/4.

Ved begge eksamen gælder det endvidere:

- a. at faget "aftaleret" kan inddrages fuldt ud i opgaverne.
- b. at fagene "familieret" og "arveret" ikke kan inddrages i opgaverne.
- c. at faget "erstatningsret" kan inddrages i opgaverne, men at der ikke kan stilles opgaver, som udelukkende eller overvejende vedrører "erstatningsret".
- d. at fag/stof, som efter læseplanen er "hovedtrækslæsning", eller som efter læseplanen ikke kan gennemgås undervisningsmæssigt ("selvlæsningsstof"), kan inddrages i opgaverne, men at der ikke kan stilles nogen opgave, som udelukkende eller overvejende vedrører sådanne fag/sådant stof.

Ved den ene eksamen stilles som udgangspunkt fortrinsvis strukturerede opgaver.

Ved den anden eksamen stilles som udgangspunkt fortrinsvis ustrukturerede opgaver.

Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler, dog ikke PC eller mobiltelefon.

Karaktererne i de formueretlige eksamen skal foreligge senest 2 dage før den mundtlige eksamen i forvaltningsret.

For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03 i hver af delprøverne.

2. FORVALTNINGSRET, FOLKERET OG EU-RET SAMT DELE AF CIVILPROCES

De offentligretlige fag på bacheloruddannelsens 2. og 3. år består af forvaltningsret, folke- og EU-ret samt dele af civilproces. Undervisningen i folke- og EU-ret og i dele af civilproces er henlagt til 2. studieår, mens undervisningen i forvaltningsret udbydes over fire semestre.

a. Dele af civilproces

Fagbeskrivelse: Faget procesret (eller retspleje) behandler reglerne om dom-stolenes organisation og deres virkemåde ved behandling og afgørelse af retstvister, hvilket i hovedsagen vil sige de formelle regler om sagsbehandlingen ved domstolen (ordinære domstole, fogedretter og skifteretter). Faget opdeles traditionelt i fire hovedområder: Civilproces, fogedret, skifteret og straffeprocess, hvoraf nu kun civilproces indgår som et selvstændigt element i den juridiske kandidatuddannelse. *Civilprocessen* omfatter reglerne om behandlingen af borgerlige sager ved de ordinære domstole (byret, landsret og højesteret), så som disse domstoles organisation og kompetence, hvem der kan optræde som parter i retssager, parternes beføjelser og rettergangsfuldmagt, hvilke tvister der overhovedet kan indbringes til afgørelse for domstolene, grundprincipperne for civilprocessen (forhandlingsmaksimen m.v.), bevislæren, de nærmere regler om sagens virkning (retskraft) etc. De fleste lovregler om civilproces findes i retsplejeloven.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i dele af civilproces udbydes på bacheloruddannelsens 2. år 1. semester som ca. 40 forelæsnings timer. Der stilles endvidere 3 sæt øvelsesopgaver, der rettes og gennemgås på forelæsning.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes en skriftlig eksamen med almindelige opgaver med en varighed på 4 timer. Tilladte hjælpemidler: Alle, dog ikke PC eller mobiltelefon. Karaktervægt: 1. Eksamen udbydes som ordinær vintereksamen på 2. års 1. semester og ordinær eksamen i marts/april måned på 2. års 2. semester.

Indstilling til eksamen skal ske senest samtidig med indstilling til eksaminerne efter 3. år af bacheloruddannelsen.

Der tilbydes sidste gang undervisning i civilproces efter 1987-studieordningen (som

redigeret i efteråret 1994) i efterårssemestret 1998.

I forbindelse med overgang til ny studieordning afholdes der eksamen i civilproces i januar 1999, marts 1999 og sommeren 1999 efter 1987-studieordningen (som redigeret i efteråret 1994).

b. Folkeret og EU-ret

Fagbeskrivelse: Faget *folkeret* indtager en særstilling i forhold til de øvrige juridiske fagområder. Folkeretten gælder for staterne på det internationale plan og dermed også for den danske stat, men er ikke umiddelbart bestanddel af det danske retssystem. I folkeretten behandles de forskellige kategorier af folkeretlige regler, derunder navnlig reglerne om, hvorledes traktater indgås, og retsvirkningerne heraf. Endvidere omtales de retlige problemer, som knytter sig til forholdet mellem folkeret og nationalret. Endelig behandles den indbyrdes afgrænsning af staternes kompetence.

EU-retten er et internationalt retssystem, men adskiller sig fra den traditionelle folkeret ved, at en del af de EU-retlige regler gælder umiddelbart i medlemsstaterne. EU-retten henvender sig således ikke blot til medlemsstaterne, men skaber også i et vist omfang direkte pligter og rettigheder for medlemsstaternes borgere.

Den obligatoriske del af EU-retten omfatter dette særegne retssystems grundtræk. EU-institutionernes opbygning og funktioner gennemgås. De forskellige kategorier af EU-retlige regler omtales, og det angives, hvilke EU-retlige regler, der er umiddelbart anvendelige. Endvidere behandles forholdet mellem EU-ret og national ret, og kompetencefordelingen mellem EU-domstolen og de danske domstole omtales. Endelig gennemgås reglerne om det indre marked.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen er henlagt til 2. års 2. semester, hvor der udbydes ca. 45 forelæsnings timer.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes ordinær mundtlig eksamen uden forberedelsestid sommer og vinter på bacheloruddannelsens 2. år. Karaktervægt: 1.

Indstilling til eksamen skal ske senest samtidig med indstilling til eksaminerne efter 3. år af bacheloruddannelsen.

c. Forvaltningsret

Fagbeskrivelse: Forvaltningsretten omfatter en del af de retsregler, der gælder for de offentlige myndigheder i deres indbyrdes forhold og over for borgerne. Forvaltningsrettens område svarer til området for de offentlige forvaltningsmyndigheders virksomhed. De forvaltningsretlige regler angår den statslige og den kommunale administration.

Grundlovens § 3, der fastslår magtfordelingsprincippet, tillægger kongen den udøvende magt. På grund af kongens stilling vil dette sige, at ministrene efter grundloven er indehavere af forvaltningsmyndighed. Af grundlovens § 82 fremgår, at de kommunale myndigheder i et vist omfang skal forvalte de kommunale anliggender uafhængigt af statsadministrationen.

Forvaltningsretten må nødvendigvis omfatte en gennemgang af den organisatoriske opbygning af såvel den statslige som den kommunale forvaltning. Det overvældende antal af eksisterende forvaltningsmyndigheder gør det dog påkrævet, at en fremstilling begrænses til de mest typiske forvaltningsmyndigheder.

Forvaltningsmyndighedernes virksomhed består i at føre lovgivningsmagtens intentioner ud i livet. Fra et juridisk synspunkt er det navnlig forvaltningsmyndighedernes retlige direktiver med virkning over for borgerne, der har interesse.

For forvaltningsmyndighederne gælder det såkaldte legalitetsprincip, hvilket vil sige, at myndighedernes afgørelser skal have hjemmel i loven. Hvad der nærmere ligger i dette hjemmelskrav, diskuteres og belyses med eksempler fra domstolenes og ombudsmandens praksis.

Reglerne om den fremgangsmåde, forvaltningsmyndighederne skal følge, når de forbereder sager med henblik på at træffe retligt bindende afgørelser i forhold til borgerne, gennemgås og belyses med eksempler fra praksis.

Til sikring af forvaltningsafgørelses lovlighed og rigtighed gælder forskellige kontrolmuligheder.

For det første kan den borger, som en forvaltningsafgørelse retter sig til, normalt indbringe afgørelsen for højere forvaltningsmyndighed. Dette følger af reglerne om den administrative rekurs.

For det andet kan borgeren i henhold til grundlovens § 63 anlægge sag ved domstolene imod den forvaltningsmyndighed, som har truffet afgørelsen. Reglerne om domstolskontrol med forvaltningen indtager en central placering i forvaltningsretten, idet domstolene har mulighed for at erklære forvaltningsafgørelsen ugyldig. Domstolene har således i almindelighed det sidste ord i spørgsmål om forvaltningsmyndighedernes pligter og beføjelser.

Som en tredje kontrolmulighed kan nævnes ombudsmandsinstitutionen. Gennem sin kontrol med og kritik af forvaltningen kan ombudsmanden påvirke forvaltningen, selv om han ikke på samme måde som domstolene kan træffe bindende afgørelser.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen udbydes i følgende omfang:

2. års 1. semester: 45 timer (heraf 39 holdtimer og 2 introduktionsforelæsninger)

- 2. års 2. semester: 32 timer (forelæsninger)
- 3. års 1. semester: 66 timer (heraf 36 holdtimer)
- 3. års 2. semester: 36 timer (heraf 30 holdtimer).

Holdundervisningen på 3. år omfatter en række centrale emner, der gennemgås dels som en generel udbygning direkte i forlængelse af lærebøgernes fremstilling, dels som en specialiseret udbygning, hvor almindelige forvaltningsretlige principper belyses ved hjælp af eksempler m.v. fra specielle forvaltningsområder eller med udgangspunkt i en systematik, der går på tværs af lærebøgerne.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan. Eksaminerne i forvaltningsret kan omfatte pensum i statsforfatningsret (1. år), dog således at der ikke kan stilles selvstændige spørgsmål eller opgaver heri.

Eksamen: Indstilling til eksaminerne i forvaltningsret finder sted på 3. års 2. semester. Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen. Der er dog mulighed for - efter anmodning - at deltage i en omprøve ved sommereksamen, jf. § 11, stk. 2. i bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998. Betingelserne for at deltage i omprøven er, at den studerende kun har ét 00, eller et gennemsnit under 6,0, og at vedkommende efter deltagelse i denne omprøve vil kunne bestå bacheloruddannelsen.

Eksaminerne har fælles pensum og indstilling skal finde sted samlet første gang. Indholdet af eksaminerne er følgende:

- a. En mundtlig eksamen med forberedelsestid, men uden andre hjælpemidler end ukommenterede love. Karaktervægt: 1.
- b. En skriftlig eksamen med en besvarelsestid på seks timer, hvor der stilles tre almindelige opgaver.

Karaktervægt: 1½. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til den skriftlige eksamen, dog ikke PC eller mobiltelefon.

For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03 i hver af delprøverne.

3. GENERELT OM INDSTILLING TIL EKSAMINER I FORMUERET OG FORVALTNINGSRET

Første gang, man indstiller sig til eksamen på 3. år af bacheloruddannelsen, **skal** man indstille sig til alle fire delprøver i forvaltningsret og formueret, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 3. Udeblivelse fra mundtlig forvaltningsret medfører, at man mister de karakterer, der måtte være opnået i formueretten og i skriftlig forvaltningsret. (Dvs. at udeblivelse "vælder" alle fire delprøver). Derimod medfører udeblivelse fra de skriftlige eksaminer **ikke**, at man vælder de øvrige delprøver, men kun at der er brugt et forsøg. Hver delprøve kan herefter tages om for sig, og **alle** delprøver er herefter uafhængige

af hinanden, hvilket blandt andet betyder, at man ikke kan "vælde" en bestået karakter. Karakterer på 6 eller derover kan ikke tages om, jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 3.

For at bestå et fag skal der mindst opnås karakteren 03 i hver af delprøverne.

4. STRAFFERET OG STRAFFERETSPLEJE

Fagbeskrivelse: Strafferetten og strafferetsplejen er offentligretlige fag og har som sådanne forbindelse med andre offentligretlige fag, først og fremmest forvaltningsretten. Strafferetten og strafferetsplejen er indholdsmæssigt karakteriserede ved at dreje sig om de formelle og materielle krav, der af retsordenen stilles som betingelse for efterforskning, tiltalerejsning, domfældelse og straffuldbyrdelse i forbindelse med strafbare handlinger.

Fagene skal give viden om de grundlæggende betingelser for strafansvar, konsekvenserne af strafansvar og hovedtræk af strafferetsplejen. Den studerende skal med rimelig sikkerhed kunne vurdere, om et konkret beskrevet forhold falder ind under en given straffebestemmelse i straffeloven eller særlovgivningen (ved fortolkning eller analogi), og om de generelle objektive og subjektive betingelser for strafansvar i øvrigt er opfyldt. Den studerende skal kende principperne for sanktionsfastsættelse og de væsentligste regler om en straffesags gang fra politiets efterforskning over tiltalerejsning og domstolsbehandling til domfældelse og afsoning.

Studiet af fagene er koncentreret omkring borgerlig straffelov, almindelig del, udvalgte bestemmelser i speciel del og udvalgte dele af retsplejeloven. Koncentrationen omkring borgerlig straffelov skyldes tre forhold: For det første gælder det på strafferettens område, at strafansvar i almindelighed kun kan pålægges med hjemmel i lov (det strafferetlige legalitetsprincip), jf. lovens § 1. Subsidiære retskilder, analogi, sædvane, retspraksis m.v. spiller således ikke i strafferetten samme rolle som på andre retsområder, f.eks. forvaltnings- og erstatningsretten. For det andet er lovreguleringen af de almindelige strafbarhedsbetingelser og reglerne om de strafferetlige reaktioner samlet i straffelovens almindelige del (kap. 1-11). Ved anvendelsen af alle andre love, der hjemler et strafansvar, må man således kombinere straffelovens regler med reglerne i vedkommende særlov, når det skal afgøres, om en person eller en kollektiv enhed har pådraget sig et strafferetligt ansvar. For det tredje fastsætter straffelovens specielle del (kap. 12-29), hvilke handlinger der traditionelt har været anset for de alvorligste i strafferetlig henseende. Visse forbrydelsestyper, f.eks. dokumentfalsk, vold, drab og berigelsesforbrydelser, gennemgås selvstændigt, men også andre bestemmelser både fra straffeloven og særlovgivningen vil blive inddraget som udgangs-punkter for behandling af de generelle strafbarhedsbetingelser.

De formelle regler om en straffesags gang gennem retsinstanserne findes i retsplejeloven og er for nogles vedkommende (f.eks. kap. 18) fælles for borgerlige sager og straffesager.

Strafferet og strafferetspleje som dogmatiske discipliner kan ikke ses isoleret fra de livs- og samfundsforhold, som betinger den retlige regulering. Det er nødvendigt at forstå reglernes økonomiske, sociale, politiske og ideologiske baggrund. Især i forbindelse med sanktionsfastsættelsen er grænsen mellem dogmatik og retspolitik (kriminalpolitik) flydende. Her kræves der i høj grad kendskab til de forhold og personer, som er

genstand for regulering, og forståelse af, at netop de strafferetlige reaktioner hører til samfundets mest indgribende (f.eks. fængsel på livstid).

Som en integreret del af undervisningen vil der derfor blive henvist til relevante kriminologiske og kriminalpolitiske aspekter af fagene.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen udbydes på

- 2. års 1. semester: 80 timer (forelæsninger)
- 2. års 2. semester: 65 timer (heraf 50 holdtimer).

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes sommereksamen i faget på 2. års 2. semester. Eksamenstiden er 5 timer, hvorunder der stilles to almindelige opgaver. Karaktervægt: 2. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til den skriftlige eksamen, dog ikke PC eller mobiltelefon.

Indstilling til eksamen skal ske senest samtidig med indstilling til eksaminerne efter 3. år af bacheloruddannelsen.

5. RETSHISTORIE, ALMINDELIG RETSLÆRE OG RETSSOCIOLOGI

Fagbeskrivelse: I *retshistorien* udforskes og beskrives fortidens retsinstitutter og retsregler: Hvorledes var de udformet, hvorfor blev de således, hvilken betydning har de haft for eftertiden? Retshistorien adskiller sig fra de fleste øvrige juridiske discipliner derved, at den er en del af såvel juraen som historien. Mens man i de juridiske discipliner normalt søger at klarlægge, hvorledes et givet forhold er retligt reguleret netop nu, og hvorledes det på dette grundlag må bedømmes, beskæftiger man sig i retshistorien med, hvorledes retsreglerne var på et givet tidspunkt i fortiden, og hvorledes forholdet da blev bedømt. Denne undersøgelse kræver anvendelse af særlige - overvejende historiske - metoder. Resultatet af denne forskning bliver dog ikke blot spredte øjeblikbilleder, men et indblik i rettens forskellige funktioner under skiftende politiske, økonomiske, sociale, religiøse og øvrige kulturelle forhold og samtidig et indblik i rettens betydning for et samfunds hele tilstand og udvikling.

De fleste juridiske lærebøger indeholder historiske afsnit eller dog bemærkninger om baggrunden for de retsregler, der beskrives. Fælles for dem er det dog, at de tager udgangspunkt i det bestående og betragter den tidligere retstilstand som en baggrund eller en optakt til det nuværende system, der dermed fremtræder som et - tildels endeligt og endegyldigt - resultat af en "udvikling". Kun ved beskæftigelse med retsreglerne i et større historisk perspektiv, herunder ved sammenligning med andre systemer, røbes strukturen i et givet retssystem og dermed skellet imellem på den ene side anvendelsen af retten som redskab til opnåelse af bestemte formål og til dækning af øjeblikkeligt opståede behov og på den anden side rettens langvarige afhængighed

af det kulturelle stade.

I pensum behandles den europæiske retsudvikling fra oldtiden til nutiden, forbindelsen til Orientens ældre kulturer, samt berettigelsen af at operere med "europæisk ret" som et fællesbegreb, kort sagt romerrettens og kirkerettens præg på de lokale og nationale retssystemer. I et særskilt kompendium behandles nordisk og især dansk retshistorie med særlig vægt dels på skriftens betydning for retsudviklingen, dels på samspillet med europæisk retshistorie i øvrigt.

Nogle kildetekster, som er udvalgt med henblik på at være et forklarende supplement til pensum, udleveres i timerne.

Eksistensen af et retssystem giver anledning til flere forskellige former for juridiske discipliner om dette retssystem og de regler, som forefindes. *Almindelig retslære* eller retsfilosofi er en betegnelse for en disciplin, som beskæftiger sig med en undersøgelse af retlige grundproblemer med udgangspunkt i spørgsmålet "Hvad er ret?". Almindelig retslære er ikke en juridisk disciplin i samme forstand som disciplinerne formueret, familieret, statsforfatningsret eller andre dogmatiske juridiske discipliner. En typisk dogmatisk disciplin som f.eks. statsforfatningsret består af en fremstilling og redegørelse for grundloven, der dels fastsætter og bestemmer de øverste statsorganers sammensætning og virksomhed, dels indeholder kriterier for, hvilke regler der skal betragtes som retsregler. Almindelig retslære beskæftiger sig også med spørgsmålet, hvad der er afgørende for, om en regel skal betragtes som en retsregel, og hvad der er afgørende for, at der foreligger et retssystem, men emnekredsen og metoden er her en anden.

Den almindelige retslæres emneområde kan ikke bestemmes og afgrænses på samme måde som i de dogmatiske discipliner, der beror på gældende retsregler. Hvilke emner, der skal behandles, bliver det da ikke så enkelt at angive. Et forsøg på at afgrænse faget er at sige, at man beskæftiger sig med de svar, der gives på spørgsmålet "Hvad er ret?", og på hvilken måde de besvares. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at når man stilles over for et spørgsmål, så må man vide, hvilken slags beviser det vil være meningsfyldt at tage i betragtning for at kunne afgøre, om et givet svar er relevant eller irrelevant, og om det er sandt eller falskt. Inden for de dogmatiske discipliner stilles der retlige spørgsmål, der kræver retlige svar inden for det gældende retssystem. Inden for den almindelige retslære forsøger man ikke at give svar på, hvorledes det praktiske retstilfælde skal løses, men opgaven er snarere at analysere begreber og drøfte, hvorledes det retlige område afgrænses i forhold til det ikke-retlige område, og hvorledes man inden for det retlige område bestemmer forholdet mellem, hvad der er retmæssigt, og hvad der er uretmæssigt. Kendskab til de spørgsmål og svar, der behandles, og deres mulige løsning ved hjælp af bærekraftige argumenter kan give en nyttig baggrund for behandlingen af og arbejdet med emner inden for de dogmatiske fag.

Indføringen i faget er lagt op således, at centrale problemkredse inden for den

almindelige retslære behandles, således at der herved gives et indtryk af fagets stilling internationalt som nordisk og af de metoder, der anvendes ved besvarelsen, og af forbindelsen til andre juridiske discipliner.

De problemkredse, som behandles, er:

1. Hvad er ret? Hvad vil det sige, at en regel er en retsregel? Hvorledes skal retsregler afgrænses over for moralregler og andre beslægtede fænomener? Hvad forstås ved "retskilde"?
2. Retstænkningens problematik. Hvorledes kan det afgøres, om en juridisk løsning er rigtig eller forkert? Hvilken rolle spiller logikken for retlige afgørelser?
3. Retsvidenskaben og dens forhold til andre videnskaber. Findes der en særlig retlig metode, og hvorledes afviger denne metode fra metoder, der anvendes i andre videnskaber?

Retssociologi er et forholdsvis nyt fag. Det hænger sammen med, at det er knyttet til et andet ikke-juridisk fag: sociologien, der først opstod som en selvstændig disciplin i slutningen af forrige århundrede. Hvor retshistorie og almindelig retslære har været anerkendt som en vigtig del af retsvidenskaben gennem århundreder, dér har retssociologien først fået denne placering inden for de seneste årtier.

Retssociologien beskæftiger sig med studiet af retten ud fra samfundsvidenskabelige synsvinkler og er, som navnet antyder, især knyttet til faget sociologi. Man søger at finde frem til de samfundsmæssige årsager til givne retsregler og retlige institutioner, og man søger at beskrive virkningerne ude i samfundet af den retlige regulering og de retlige institutioner. Man beskæftiger sig altså ikke alene med studiet af retsregler, men i høj grad også med studiet af domstole og forvaltning og lovgivningsorganer, der her opfattes som institutioner af afgørende betydning for dels produktionen af nye regler og dels virkningerne af de eksisterende retsregler. Eftersom den juridiske profession har en række vigtige roller at udføre inden for retssystemet, bliver også undersøgelser af selve den juridiske profession et vigtigt forskningsfelt.

Retssociologiens opgave er ikke at beskrive de enkelte regler eller organer i alle detaljer, men f.eks. at påvise generelle træk ved virkningerne af visse typer af regler og visse typer af institutioner. Faget får herved en international orientering, idet analyser af sådanne generelle retsfunktioner vil angå rettens rolle generelt og ikke alene dens rolle i enkelte lande.

Retssociologien kan også analysere generelle træk ved rettens historiske udvikling, og den nærmer sig her faget retshistorie.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen udbydes på studiets

2. år 1. semester: 65 timer (forelæsninger)

2. år 2. semester: 30 timer (ligeligt fordelt mellem holdundervisning og forelæsninger).

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes skriftlig sommer- og vintereksamen i faget. Eksamenstiden er seks timer, hvorunder der stilles spørgsmål i hvert af de tre delfag, der tildeles samme vægt. Samlet karaktervægt: 1½. Som en forsøgsordning er det indtil videre tilladt at medbringe alle hjælpemidler - dog ikke PC eller mobiltelefon.

Indstilling til eksamen skal ske senest samtidig med indstilling til eksaminerne efter 3. år af bacheloruddannelsen.

Overgang fra bachelor til kandidatuddannelsen

Når en studerende har gennemført bacheloruddannelsen og har opnået et gennemsnit på 6,0 uden oprunding, jf. § 8 i jurabekendtgørelsen, vil Eksamenskontoret automatisk udskrive et bachelorbevis - også selv om nogle af karaktererne er 03 eller 5.

Hvis en studerende ønsker at forbedre eksaminer bestået med en karakter lavere end 6 - og stadig har resterende forsøg - skal han/hun senest 8 dage efter offentliggørelsen af den sidste karakter give besked til Studiekontoret om, at han/hun ønsker at forblive på bacheloruddannelsen for at forbedre karakterer under 6.

Hvis en studerende planlægger at følge fag på kandidatuddannelsen, mens bacheloruddannelsen færdiggøres, skal der søges om dispensation hertil ved Det juridiske Studienævn. En sådan dispensation kan dog alene gives i ét semester - og kun hvis bacheloruddannelsen er bestået (dvs. at alle karakterer skal være over 00).

Omkring 1. maj og 1. december udleveres på Juridisk Ekspeditionskontor en blanket, hvorpå den studerende bl.a. skal angive, om han/hun ønsker at blive optaget på kandidatuddannelsen eller at forblive på bacheloruddannelsen. Blanketten skal afleveres på Studiekontoret, Ndr. Ringgade 1.

Kandidatuddannelsen

Adgangskrav til kandidatuddannelse er en juridisk bacheloruddannelse bestået med karakteren 6,0, jf. bekendtgørelsens § 8.

1. GENERELT

- 1.1. Studienævnet udarbejder en kursusplan med de kursusfag, som afdelingerne udbyder på kandidatuddannelsen med angivelse af hvor mange studieenheder det enkelte kursusfag udgør, og hvornår det enkelte fag forventes udbudt. Kursusplanen gælder for ét semester, men der udarbejdes en **foreløbig** plan over de kursusfag, der planlægges udbudt i de følgende tre semestre.
- 1.2. Efter godkendelse fra studienævnet kan der i kursusplanen optages kursusfag, der kan sidestilles med de valgfri kursusfag, der udbydes af afdelingerne på Juridisk Institut.
- 1.3. Studienævnet har til opgave
 - a. at godkende kursusfag, der ikke er optaget i kursusplanen.
 - b. at godkende ikke-juridiske emner som grundlag for udarbejdelse af såvel den obligatoriske som de valgfri skriftlige afhandlinger.
 - c. at godkende pensum for alle obligatoriske og valgfri kursusfag.
- 1.4. Normaltimetallet for valgfri kursusfag, der udgør 1 studieenhed, er 40 konfrontationstimer. Et kursusfag med en varighed af 60 timer udgør 2 studieenheder, jf. § 10, stk. 1 i bekendtgørelse om uddannelser i jura på universiteterne.

2. STUDIEPROGRAMMER

- 2.1. Et studieprogram sammensættes af kursusfag, der er optaget i kursusplanen. Når en studerende er optaget på et valgfrit kursusfag, udgør dette en bindende del af den studerendes studieprogram. Dispensation til ændring af studieprogrammet kan undtagelsesvis gives, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Ansøgning herom skal sendes til Det juridiske Studienævn.
- 2.2. Kursusfag, der ikke er optaget i kursusplanen, skal godkendes af studienævnet. Ved godkendelsen bestemmes, hvor mange studieenheder kursusfaget skal udgøre. Godkendelsen kan gøres betinget af nærmere bestemte krav til den studerendes studieprogram i øvrigt.
- 2.3. Praktikophold i udlandet af ca. 6 måneders varighed kan godkendes med

vægten 1 studieenhed. Opholdet skal før afrejse forhåndsgodkendes af studienævnet og godkendes af den faglige vejleder for studerende på praktikophold. Ved praktik-opholdets afslutning skal der udarbejdes en min. 5 siders skriftlig redegørelse for praktikopholdets studiemæssige relevans. Arbejdsstedet skal fremkomme med en udtalelse om karakteren af arbejdet, og endelig skal der foreligge dokumentation for, at praktikopholdet er ulønnet.

- 2.4 Studieophold i udlandet skal forhåndsgodkendes af Det juridiske Studienævn. I ansøgningen om forhåndsgodkendelse skal det anføres, hvilket universitet man søger optagelse på, og hvor mange studieenheder man forventer at få meritoverført. Når studieopholdet er afsluttet skal der søges om endelig godkendelse af opholdet. Ansøgningen skal indeholde skriftlig dokumentation for de fag, man har bestået i udlandet samt information om, hvor mange studieenheder man ønsker at få meritoverført. Karakterer fra udlandet meritoverføres indtil videre med bestået/ikke bestået.

3. SKRIFTLIGE AFHANDLINGER

- 3.1. Såvel den obligatoriske skriftlige afhandling efter bekendtgørelsen om jura på universiteterne § 10, stk. 1, nr. 4, som de valgfri skriftlige afhandlinger efter § 10, stk. 3, kan angå juridiske emner eller ikke-juridiske emner af nærliggende betydning for juridiske kandidaters virke, jf. § 11.
- 3.2. Afdelingslederne udpeger vejledere og kan eventuelt godkende eksterne lektorer som vejledere, hvis afdelingen ikke selv er i stand til at stille en vejleder til rådighed. Et juridisk emne skal godkendes af en af instituttets faste lærere eller eventuelt af en ekstern lektor, der er udpeget af afdelingen. Den eksterne lektor påtager sig ved godkendelsen at være vejleder ved udarbejdelse af afhandlingen. Afviser afdelingen at godkende den pågældende eksterne lektor som vejleder, falder godkendelsen bort.
- 3.3. Et ikke-juridisk emne skal godkendes af studienævnet. Godkendelsen kan gøres betinget af, at den studerende anviser en vejleder, som kan godkendes af studienævnet.
- 3.4. Så snart emnet er godkendt af vejleder, udfylder og underskriver den studerende og vejleder en gul registreringsblanket. Blanketter udleveres på Juridisk Ekspeditionskontor.
- 3.5. Den obligatoriske skriftlige afhandling skal omfatte to studieenheder. En afhandling kan omfatte en obligatorisk del på 2 studieenheder og en valgfri del på 3 eller flere enheder. Det er imidlertid en forudsætning, at den obligatoriske del udgør en særskilt enhed, der kan karakterbedømmes.

Valgfri skriftlige afhandlinger kan omfatte fra 3 til 6 studieenheder. Den

studerende angiver skriftligt ved afhandlingens indlevering, hvor mange studieenheder den skal omfatte.

NB: Omfanget af en afhandling **må ikke** overstige 25 normalsider (A4 sider à 2400 anslag) pr. studieenhed, eller hvis afhandlingen indleveres af flere studerende, 25 sider pr. studieenhed pr. studerende. Afhandlinger, der overstiger dette omfang, **afvises fra bedømmelse**. Studienævnet kan dog dispensere for **mindre** overskridelser af sidetallet.

3.6. Afhandlinger kan indleveres til bedømmelse når som helst efter den studerendes eget valg, men der vil ikke ske udpegning af censorer, og der kan ikke udstedes forhåndsgodkendelser i juli måned. Bacheloruddannelsen skal være bestået, før en afhandling kan indleveres til bedømmelse.

Afhandlingen skal indleveres i fire maskinskrevne eksemplarer, hvoraf ét skal være uhæftet.

Ved indleveringen skal afhandlingen være ledsaget af et maskinskrevet resumé på maksimalt 20 linier indeholdende en beskrivelse af centrale emner og konklusioner i afhandlingen.

Afhandlingen skal endvidere være ledsaget af et maskinskrevet resumé af maksimalt samme længde på engelsk eller et andet hovedsprog efter aftale med vejlederen. Resuméet indgår i helhedsvurderingen af afhandlingen.

Såfremt den studerende ønsker at udarbejde afhandlingen på et andet sprog end dansk, skal der fremsendes ansøgning herom til studienævnet. Godkendelse skal indleveres sammen med afhandlingen. I forbindelse med sådanne afhandlinger afleveres et resumé på det pågældende fremmedsprog og på dansk.

3.7. Såvel obligatoriske som valgfri afhandlinger bedømmes individuelt, jf. § 17 i bekendtgørelse om uddannelser i jura på universiteterne. Er afhandlingen udarbejdet af flere studerende i fællesskab, skal den enkeltes bidrag klart kunne udskilles med henblik på individuel bedømmelse, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 3.

Afhandlingen bedømmes af den studerendes vejleder og en censor udpeget blandt medlemmerne af censorkorpset.

Den fastsatte karakter tillægges en vægt svarende til det antal studieenheder, som afhandlingen omfatter.

Senest to måneder efter indlevering af en afhandling skal bedømmelsen foreligge (juli måned udgår af beregningen).

- 3.8. Skriftlige afhandlinger er offentligt tilgængelige, medmindre den studerende samtidig med afhandlingens indlevering til bedømmelse skriftligt meddeler at besvarelsen ønskes hemmeligholdt.

Alle afhandlinger skal dog være tilgængelige for instituttets fastansatte lærere, eksterne lektorer og studienævnet, der opretter et register indeholdende afhandlingernes titel og resumé.

- 3.9. Hvert semester udbydes et antal dagskurser i introduktion til specialeskrivning for studerende på kandidatuddannelsen (se kursusplan).

4. DE VALGFRIE KURSUSFAG

- 4.1. Undervisningen i de valgfrie kursusfag på kandidatuddannelsen finder fortrinsvis sted på hold. Holdene skal bestå af mindst 12 og så vidt muligt maksimalt 30 deltagere. Studienævnet kan efter høring af afdelingerne fastsætte et højere deltagerantal. I det omfang det herefter måtte være nødvendigt, fordeles holdpladser på overregnede kursusfag i henhold til de under afsnit 5 fastsatte regler.

Studienævnet kan dispensere fra kravet om et minimalt deltagerantal på 12.

- 4.2. Pensum fastsættes af studienævnet efter indstilling fra afdelingerne, jf. kursusplanen for kandidatuddannelsen.
- 4.3. Undervisningen afsluttes med én mundtlig eller skriftlig eksamen efter studienævnets godkendelse.

Hvert kursusfag tillægges en karaktervægt svarende til det antal studieenheder, som kurset udgør.

Ved eksamen medvirker ministerielt beskikkede censorer.

5. TILMELDINGS- OG PRIORITERINGSREGLER

- 5.1. Tilmelding til valgfri kursusfag finder sted på Juridisk Ekspeditionskontor eller på Kandidatkontoret.

Tilmeldingsfristen er:

Forårssemestret: 1.-15. november

Efterårssemestret: 1.-15. maj

Der kan **ikke** forventes dispensation fra disse frister.

5.2. Der anvendes en tilmeldingsblanket, på hvilken følgende oplysninger anføres:

- a. Navn, adresse, årskortnummer og eventuelt telefonnummer.
- b. Antal allerede erhvervede studieenheder og antal point.
- c. Kursusfag, som ønskes fulgt i det pågældende semester.

5.3. En studerende kan ved påbegyndelse af kandidatuddannelsen tilmelde sig maksimalt 2 valgfri kursusfag i første semester og derefter maksimalt 4 valgfri kursusfag pr. semester (dog maksimalt 3 kursusfag i 1. tilmeldingsrunde). Reglen er indført i konsekvens af, at tilmelding til kursusfag forudsættes at finde sted i slutningen af et semester, hvor 3. års-studerende endnu ikke har bestået bacheloruddannelsen. Da der i princippet er fastsat en deltagerbegrænsning på kandidatuddannelsens kursusfag, og da der ikke kan aflægges eksamen i disse kursusfag før bacheloruddannelsen er bestået, har nævnet fundet det nødvendigt foreløbigt at begrænse valgfriheden på kandidatuddannelsens første semester. Tilmeldingen kan kun accepteres, hvis undervisningstidspunkterne for de valgte kursusfag ikke er sammenfaldende.

5.4. Tilmelding til valgfri kursusfag er bindende, og tilmelding til de mundtlige kursusfag er samtidig at betragte som tilmelding til eksamen ved kursets afslutning. Den studerende kan opnå dispensation til at aflægge eksamen i en senere eksamens-termin, men har den studerende én gang haft en holdplads på et kursusfag, vil vedkommende kun få lov til at følge undervisning i faget igen, såfremt der er ledige pladser på holdet.

Tilmelding til alle skriftlige fag på kandidatuddannelsen skal foregå aktivt i de fastsatte tilmeldingsperioder, se evt. afsnittet "Generelt om eksaminer".

En studerende kan kun tilmelde sig det antal valgfri kursusfag, der er nødvendige for opnåelse af kandidatgraden.

Deltagelse på kursusfag på kandidatuddannelsen er normalt ikke forbundet med mødepligt, men mødepligt kan dog være fastsat af studienævnet.

5.5. Har en studerende ved en eksamen på kandidatuddannelsen fået karakteren 00, 03 eller 5, er den studerende berettiget til reeksamination ved næste ordinære eksamen i faget. Reeksamination i et fag forudsætter, at den studerende ikke har brugt alle tre eksamensforsøg. Studerende, der ønsker at udnytte muligheden for reeksamen, skal udfylde en eksamensændringsblanket på Juridisk Ekspeditionskontor eller Kandidatkontoret **senest den 31. marts for forårssemestret og den 31. oktober for efterårssemestret**. Blanketterne fås på Juridisk Ekspeditionskontor eller Kandidatkontoret og skal afleveres samme sted.

Eksamination vil altid foregå på baggrund af det aktuelle pensum i faget.

Ukendskab til materiale, der er gennemgået under et kursusforløb, kan ikke påberåbes under eksamen.

- 5.5.1. Ved sygeeksaminer i kursusfag kan der som hovedregel ikke deltage andre end de studerende, der har fået bevilget sygeeksaminer.
- 5.5.2. Der afholdes ikke ekstraordinære mundtlige kursusfagseksaminer i fag, hvor faget forventes udbudt igen i et senere semester. Der kan dog dispenseres herfra, hvis den studerende bliver kandidat i den termin, hvor der ønskes en ekstraordinær eksamen, eller hvis tidspunktet for næste ordinære eksamen ikke er fastlagt.
- 5.5.3. Der afholdes ikke ekstraordinære skriftlige eksaminer i kursusfag, hvor faget forventes udbudt igen i et senere semester.
- 5.5.4. Såfremt et skriftligt kursusfag ikke forventes udbudt igen, kan der efter ansøgning bevilges en ekstraordinær eksamen.
- 5.6. De tilmeldte studerende optages på de valgfri kursusfag efter studieanciennitet på kandidatuddannelsen, det vil sige efter antal erhvervede point. Hvis et kursusfag er overtegnet og flere studerende står lige med hensyn til antal point, sker fordelingen ved lodtrækning.

Regler for prioritering ved tildeling af plads på valgfri kursusfag:

Studerende på 1. semester tildeles 0 point
Studerende på 2. semester tildeles 1 point
Studerende på 3. semester tildeles 2 point
Studerende på 4. semester eller senere tildeles 3 point

En udskydelse af eksamen i **valgfri fag** vil - uanset grund - medføre tab af ½ point i studieanciennitet.

Karakteren 00 sidestilles med udskydelse af eksamen.
Sygeeksamen medfører ikke tab af point.
Ved orlov i et semester optjenes ikke point.

Studienævnet offentliggør ved opslag snarest muligt efter tilmeldingsfristens udløb, hvilke studerende, der er blevet optaget på de enkelte kursusfag.

- 5.7. Studerende, som på grund af prioriteringsreglerne ikke er blevet optaget på et kursusfag i 1. tilmeldingsrunde, kan tilmelde sig ikke-overtegnede kursusfag i 2. tilmeldingsrunde. Se gældende kursusplan for tidsfrister.
- 5.8. Fordeling af overskydende pladser på ikke-overtegnede kursusfag sker efter

samme kriterier som i 1. tilmeldingsrunde.

- 5.9. De studerende må selv kontrollere, hvilke af de ønskede fag, de er optaget på. Da deltagerfortegnelser løbende ajourføres, må også de fag, man ikke blev optaget på efter 1. tilmeldingsrunde, kontrolleres.

Den deltagerfortegnelse, som offentliggøres i slutningen af januar og august er den endelige bindende meddelelse om optagelse på kursusfag.

- 510 Meddelelse om aflysning af et kursusfag vil blive offentliggjort på opslagstavlerne senest samtidig med opslag af deltagerfortegnelser. Der bliver således **ikke** givet individuel meddelelse til de studerende, der har tilmeldt sig aflyste kursusfag. Det er herefter de studerendes eget ansvar, at de bliver tilmeldt et andet kursusfag i stedet for det aflyste.

De studerende, som var tilmeldt det aflyste fag, tilmelder sig et nyt kursusfag på de samme betingelser, som var gældende ved den pågældende tilmeldingsrunde.

6. DE OBLIGATORISKE KURSUSFAG

6.1. Generelt

Et kursusfag i skatteret og et kursusfag i managementteori og offentlig budgetlægning/ regnskabslære og virksomhedsøkonomi svarende til i alt 2 studieenheder er en obligatorisk del af kandidatuddannelsen.

Ved påbegyndelse af kandidatuddannelsen kan en studerende tilmelde sig (maksimalt) 2 **valgfri** kursusfag, men det er i øvrigt valgfrit, hvornår på kandidatuddannelsen den studerende deltager i de obligatoriske kursusfag.

6.2. Skatteret

Fagbeskrivelse: Kursusfaget omfatter den basale skatteret, det vil sige:

Indkomstskattesystemets struktur og grundbegreber.

Indkomstopgørelsen for personer.

Den subjektive skattepligt for personer.

Undervisningsform og omfang: Kurset udbydes hvert semester i form af 40-50 forelæsnings timer.

Pensum: Se den til enhver tid gældende kursusplan.

Eksamen: Kurset afsluttes med en skriftlig eksamen. Eksamentiden er 5 timer, og der stilles to opgaver, en almindelig opgave og en essay-opgave. Tilladte hjælpemidler er ukommenterede love og domssamlinger. Det er tilladt at påføre henvisningerne (jf. og/eller cfr.) til lovsteder, domsafgørelser (dvs. Ugeskriftets årstal og side samt et enkelt stikord, f.eks. U 1939.267 - Grue-sagen) og administrative udtalelser, men intet derudover givende fortolkningsbidrag. Karaktervægt: 1.

6.3. Økonomi

Der udbydes to alternative obligatoriske kurser i økonomi, "Managementteori og offentlig budgetlægning" og "Regnskabslære og virksomhedsøkonomi".

En studerende kan vælge et økonomikursus som obligatorisk fag og derefter det andet økonomiske fag som et valgfrit kursusfag. Dog således, at den pågældendes deltagelse ikke forhindrer optagelse af de, der søger kurset obligatorisk. Det skal derfor anføres på tilmeldingsblanketten, at kurset søges som valgfrit fag.

6.3.1. *Managementteori og offentlig budgetlægning.*

Fagbeskrivelse: Kurset omfatter tre dele, nemlig (1) Generel managementteori (3/7 af kurset), (2) Statens budgetlægning og statens regnskab og revision (2/7) samt (3) Kommunernes budgetlægning og kommunernes regnskab og revision (2/7).

Undervisningsform og omfang: Kurset udbydes hvert andet semester i form af 48 forelæsningstimer.

Pensum: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Skriftlig eksamen med en varighed af 4 timer. Karaktervægt: 1. Som hjælpemidler kan benyttes formelsamlinger efter nærmere indstilling fra faglærerne.

6.3.2. *Regnskabslære og virksomhedsøkonomi*

Fagbeskrivelse: Kurset omfatter elementær virksomhedsøkonomi (1/5 af kurset), herunder økonomistyring, omkostninger, prisdannelse, virksomhedens indtægter, aktiver og passiver samt budgetter, og regnskabslære (4/5), herunder bogføring, regnskabsopstilling og -modeller, lovkrav til regnskabsaflæggelsen, internt regnskabs relation til eksternt regnskabsvæsen, koncernregnskab og revisors rolle.

Undervisningsform og omfang: Kurset udbydes hvert semester i form af 48 hold- og forelæsningstimer.

Pensum: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Skriftlig eksamen med en varighed af 4 timer. Karaktervægt: 1. Som hjælpemidler kan benyttes formelsamlinger efter nærmere indstilling fra faglærerne.

Det er tilladt at påføre henvisningerne (jf. og/eller cfr.) til lovsteder, domsafgørelser (dvs. Ugeskriftets årstal og side samt et enkelt stikord, f.eks. U 1939.267 - Grue-sagen) og administrative udtalelser, men intet derudover givende fortolkningsbidrag.

7. EKSAMENSKARAKTERER

Kursusfag og den obligatoriske afhandling er bestået med karakteren 03, såfremt gennemsnittet på kandidatuddannelsen uden oprunding er 6,0 eller derover.

Meritoverførsel

For studerende, der optages på jurastudiet med en bestået HA-jur.-eksamen, gælder som udgangspunkt følgende regler:

En studerende med en bestået HA-jur.-eksamen, der ønsker meritoverførsel af fagene dele af formueret og ret og samfund skal søge studienævnet herom umiddelbart efter studiestart. Ansøgningen skal vedlægges dokumentation for bestået eksamen. Den studerende kan herefter påbegynde jurastudiet på bacheloruddannelsens 2. år, men kan ikke indstille sig til eksaminerne på 3. år af bacheloruddannelsen, før eksaminerne i fagene familie- og arveret og statsforfatningsret er bestået. Der stilles ikke krav om, at eksaminerne i familie- og arveret og statsforfatningsret skal aflægges i samme eksamenstermin.

- Det særlige beståelseskrav for eksaminer på bacheloruddannelsens 1. år (6,0 eller derover) opretholdes for studerende optaget på grundlag af en bestået HA-jur.-eksamen.

Når en studerende med en bestået HA-jur.-eksamen har bestået den juridiske bacheloruddannelse og derefter bliver optaget på kandidatuddannelsen, kan der jf. gældende praksis søges om meritoverførsel af op til seks studieenheder på kandidatuddannelsen.

Kandidatuddannelsen skal bestå af mindst seks studieenheder, der ikke kan omfatte det obligatoriske kursus i skatteret, men skal omfatte det obligatoriske kursusfag i civilproces. Fire af de seks studieenheder skal angå juridiske emner. Den studerende kan vælge at indlevere en skriftlig afhandling.

Meritoverførsel til Åben Uddannelse

For studerende som har en HA-jur.- eller en cand.merc.jur.-eksamen, og som søger optagelse på jurastudiets bacheloruddannelse under Lov om Åben Uddannelse, gælder følgende praksis:

- Man kan påbegynde studiet på 3. semester af 1. år af bacheloruddannelsen og følge fagene familie- og arveret og statsforfatningsret. Ansøgning om meritoverførsel af fagene dele af formueret og ret og samfund skal ske til studienævnet umiddelbart efter optagelsen. Ansøgningen skal vedlægges dokumentation for beståede eksaminer.

Er man selvstuderende under Lov om Åben Uddannelse kan studienævnet ikke meritoverføre fag eller eksaminer til den juridiske bacheloruddannelse.

Jurastuderende på Københavns Universitet og på Åben Uddannelse, der har bestået 1. år af bacheloruddannelsen, optages på fuldtidsuddannelsen efter reglerne om indskrivning af studerende uden om den koordinerede tilmelding. Ved overflytning til fuldtidsstudiet tager Studienævnet i hvert enkelt tilfælde stilling til, hvilke fag der kan meritoverføres. Studerende på åben uddannelse, som har en kandidatgrad fra et andet studium, kan dog ikke optages på bacheloruddannelsen på fuldtidsstudiet.

Generelt om eksaminer

Der udleveres en særlig folder om eksamensregler. Nedenstående er blot en fremhævelse af særlige problemer.

Tilmelding til eksamen:

Vedrørende bacheloruddannelsen: Tilmelding til eksamen på 1. år af bacheloruddannelsen sker **første** gang automatisk efter 2. semester. Derefter skal de studerende selv tilmelde sig mundtlige og skriftlige eksaminer inden for de tilmeldingsfrister, der fremgår af den gældende undervisningsplan og opslagstavlerne.

Vedrørende kandidatuddannelsen: Tilmelding til skriftlige eksaminer på kandidatuddannelsen foregår inden for de tilmeldingsfrister, der fremgår af kursusplanen og opslagstavlerne. Tilmelding til mundtlige eksaminer sker ved optagelse på kursusfag.

OBS: Fra efterårssemestret 2000 ændres tilmeldingsperioden i oktober og marts for eksaminerne på bacheloruddannelsen og de skriftlige eksaminer på kandidatuddannelsen. Se opslag og/eller undervisnings- og kursusplanen.

Afmelding af eksamen:

Ved de skriftlige eksaminer på bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen kan man afmelde sig senest 7 dage før eksamen i faget. Ved de mundtlige eksaminer på bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen kan man afmelde sig senest 7 dage før første eksaminationsdag i faget.

Særligt vedrørende 1. år af bacheloruddannelsen:

Afmelding af eksamen efter den automatiske første indstilling til eksamen på 1. år af bacheloruddannelsen kan kun ske, såfremt man har fået dispensation.

Særligt vedrørende 3. år af bacheloruddannelsen:

I forbindelse med den **første indstilling** til eksamen i "blokkene" formueret 1/ formueret 2 og mundtlig forvaltningsret/skriftlig forvaltningsret på 3. år af bacheloruddannelsen skal man afmelde begge fag inden for den pågældende blok senest 7 dage før den første eksamensdag.

Udeblivelse fra eksamen eller for sen afmelding af eksamen: Betyder, at man har brugt ét eksamensforsøg i faget.

Deltagelse i eksamen: Alle skriftlige eksaminer besvares anonymt under nummer. Ca. fire uger før hver eksamen vil den studerende fra Registraturen få tilsendt et nummerkort, som skal fremvises for at få adgang til eksamenslokalet.

Eksamenskarakterer: Eksamenskarakterer oplyses ikke telefonisk.

Sygeeksamen: Ved sygdom under eller i forbindelse med en eksamen kan der bevilges sygeeksamen.

Opstår sygdom forud for en eksamen, må den studerende - eventuelt i samråd med en læge - vurdere, om sygdommen eller eventuel medicinsk behandling heraf vil forhindre ham/hende i at gennemføre eksamen på en tilfredsstillende måde. Er det tilfældet, indgives ansøgning om sygeeksamen bilagt lægeattest til Det juridiske Studienævn snarest og senest umiddelbart efter, at den pågældende eksamen har været afholdt. Har den studerende valgt at påbegynde eksamen på trods af sygdommen, men må opgive at gennemføre eksamen, kan bevilling af sygeeksamen **ikke** påregnes.

Opstår akut sygdom under en eksamen, og må en studerende som følge heraf opgive at gennemføre eksamen, skal eksamensvagten underrettes om sygdommen, inden den studerende forlader eksamenslokalet. Ansøgning om sygeeksamen bilagt lægeerklæring indhentet på eksamensdagen indleveres herefter snarest til Det juridiske Studienævn.

Ansøgning om sygeeksamen skal altid vedlægges en lægeerklæring. Erklæringen skal bygge på en lægelig undersøgelse, og det skal fremgå af erklæringen, at den studerende har været til stede personligt i lægens konsultation, eller at lægen har tilset den studerende i hjemmet, og at han/hun ifølge lægens skøn ikke har kunnet deltage i den pågældende eksamen. **Telefonisk indhentede lægeerklæringer / sygemeldinger** - samt erklæringer indhentet efter eksamensdagen - kan normalt ikke danne grundlag for bevilling af sygeeksamen.

En lægeerklæring er en nødvendig, men ikke altid tilstrækkelig forudsætning for bevilling af sygeeksamen. Det juridiske Studienævn afgør på grundlag af de foreliggende helbredsoplysninger i hver enkelt tilfælde, om sygeeksamen skal bevilges. Nævnet kan anmode den studerende om supplerende oplysninger, herunder eventuelt supplerende lægeerklæringer, men nævnet kan ikke påtage sig at rette henvendelse til den pågældende læge.

Sygeeksamen efter omprøve: Sygeeksamen efter omprøven i august på 1. år af bacheloruddannelsen afholdes ved førstkommende vintereksamen.

Omprøver: Deltagelse i en omprøve kræver, at man har været tilmeldt den forudgående ordinære eksamen, og at man enten ikke består denne eksamen, eller har opnået karakterer under 6. Det er ikke muligt at gå direkte til en omprøve.

Hjælpemidler: Det er forskelligt, hvilke hjælpemidler, det er tilladt at medbringe til eksamen. Dette er særligt bestemt for de enkelte fag og eksaminer, men generelt gælder det (for hele universitetet), at **PC ikke må medbringes**. Dette gælder, selv om PC'en er uden tilknytning til el-net og med egen printer. Det er heller ikke tilladt at

medbringe mobiltelefon i eksamenslokalet.

Forsøgsordning om PC ved eksamen:

Ved sommereksamen 2000 vil det være muligt at deltage i forsøgsordningen om brug af PC ved eksamen i fagene ret og samfund og strafferet og straffeproses. Herefter vil studienævnet tage stilling til, hvorvidt og i hvilket omfang ordningen skal fortsætte.

Studieegnethedsprøven efter 1. år af bacheloruddannelsen: For at bestå studieegnethedsprøven skal man i fagene dele af formueret, familie- og arveret og statsforfatningsret opnå karakteren 6. Hvis en studerende efter brug af tre eksamensforsøg har bestået to af fagene og har opnået karakteren 5 i det tredje fag, kan studienævnet give dispensation til, at den studerende kan fortsætte studiet med den ikke-beståede karakter. Dispensation gives dog kun, når faget ret og samfund er bestået, og når der ellers foreligger særlige omstændigheder, der i høj grad sandsynliggør, at den studerende er studieegnet. Ved vurderingen heraf lægges der især vægt på den studerendes karakterniveau i de beståede fag.

Eksamenskravene til de enkelte eksaminer og deleksaminer under den juridiske kandidatuddannelse fremgår af bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 og den til enhver tid gældende studieordning. Pensum i de enkelte fag og fagelementer - som løbende ændres - fremgår, jf. studieordningens henvisning, af den seneste undervisnings- og kursusplan. I overensstemmelse med studienævnets praksis indeholder undervisnings- og kursusplanen ikke de generelle oplysninger om, hvorvidt eksaminer eller deleksaminer i et fag forudsætter kendskab til og anvendelse af pensum fra andre fag eller fagelementer. Oplysning herom findes i bekendtgørelse og studieordning. Det skal yderligere understreges, at pensumændringer kun er gældende, når de enten fremgår af undervisnings- og kursusplanen eller af studienævnets officielle opslag. Tilkendigelser herom fra faglærere eller afdelinger ved opslag eller på anden vis kan ikke påberåbes som grundlag for eksamensklager m.v.

Stave- og formuleringsevne ved skriftlige eksaminer og skriftlige arbejder

Ved skriftlige arbejder afspejler den faglige bedømmelse typisk den sproglige klarhed og sikkerhed, hvormed den faglige substans fremstilles. Ved den obligatoriske opgave på 4. semester, skriftlige eksaminer og ved afhandlinger på kandidatuddannelsen kan den sproglige klarhed og sikkerhed i grelle eller meget strålende tilfælde tillægges en direkte selvstændig betydning for bedømmelsen.

Brug af tre eksamensforsøg

Studerende har tre eksamensforsøg til samtlige eksaminer på studiet. Forsøg aflagt under eventuelle tidligere indskrivninger på andre universiteter eller under lov om åben uddannelsen tæller med i disse tre eksamensforsøg.

Generelt om dispensationer

Studienævnet kan dispensere fra de i regler, der er fastsat i studieordningen i det omfang, det er foreneligt med bekendtgørelse nr. 698 af 21. juni 1994 om uddannelser i jura på universiteterne og bekendtgørelse nr. 615 af 18. august 1998 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet.

Ansøgning om dispensation fra de almindelige gældende regler, herunder f.eks. om sygeeksamen, om meritoverførsel, om særlige eksamensvilkår, om tilladelse til en 4. gangseksamen m.v., indsendes skriftligt til studienævnet bilagt eventuel, relevant dokumentation.

Afgørelser, der er begrundet i faglige vurderinger eller som vedrører administrative forhold, træffes endeligt af Studienævnet. Afgørelser angående retlige spørgsmål kan derimod indbringes for undervisningsministeren i henhold til universitetslovens § 11. En eventuel klage skal indsendes via dekanen for Det samfundsvidenskabelige Fakultet. Stadfæster dekanen studienævnets afgørelse, videresendes klagen til rektor, der enten kan ændre afgørelsen eller videresende sagen til undervisningsministeriet.

Ikrafttræden

Denne studieordning er gældende for studerende som har påbegyndt 2. år af bacheloruddannelsen senest i forårssemestret 1998.

Studieordningen er gældende fra 1. april 2000 og erstatter den redigerede studieordning fra 1987 af 1. september 1994, den redigerede studieordning fra foråret 1997 samt den redigerede studieordning fra december 1998.

Studieordningen findes på internettet på: <http://www.jura.au.dk/studieor.htm>